

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL N.G. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. kovo 30 d. Nr. 242-102
Vilnius

Lietuvos bankas gavo N.G. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir AB „Lietuvos draudimas“ kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2015 m. kovo 31 d. pareiškėja ir draudikas sudarė Būsto draudimo sutartį, kurios pagrindu buvo išduotas būsto draudimo liudijimas TIA Nr. *duomenys neskelbtini* (serija LD Nr. *duomenys neskelbtini*) ir kuria buvo apdraustas pareiškėjai nuosavybės teise priklausantis gyvenamasis namas (unikalus numeris *duomenys neskelbtini*) ir pagalbiniai pastatai: malkinė (uždarojo tipo) unikalus numeris *duomenys neskelbtini*), daržinė (unikalus numeris *duomenys neskelbtini*), tvartas (unikalus numeris *duomenys neskelbtini*), pirtis (unikalus numeris *duomenys neskelbtini*) (toliau – pastatai), esantys adresu: *duomenys neskelbtini.*, draudimo laikotarpis – nuo 2015 m. balandžio 27 d. iki 2016 balandžio 26 d. Pastatai buvo apdrausti standartiniu pastatų draudimo variantu, nuo gaisro ir gamtinių jėgų, nuo kitų rizikų, bendrosios atsakomybės civiliniu draudimu (tik gyvenamasis namas) ir kt.

2015 m. lapkričio 8 d. įvykusio įvykio metu sudegė gyvenamasis namas, daržinė, tvartas, malkinė bei pastatuose buvęs namų turtas. 2015 m. lapkričio 10 d. draudikas užregistravo pareiškėjos pateiktą pranešimą apie pastatuose įvykusį įvykį. 2015 m. lapkričio 17 d. į įvykio vietą atvyko žalų ekspertas vertintojas, jis surašė turto sunaikinimo sugadinimo aktą (žalos bylos Nr. 1647669) (toliau – aktas). Akte vertintojas užfiksavo pastatams padarytą žalą – visiškai sudegusį gyvenamąjį namą, malkinę, daržinę, tvartą, sunaikintą namų turtą. Liko nesudegusi tik pirtis. Minėtame akte pareiškėja savo parašu patvirtino informaciją, kad apdraustuose pastatuose nuolat negyveno, tik dažnai lankėsi.

2015 m. lapkričio 10 d. draudikas, siekdamas išsiaiškinti visas įvykio aplinkybes, kreipėsi į Utenos apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Ignalinos priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą (toliau – Priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba) dėl informacijos apie gaisro priežastį pateikimo. 2015 m. lapkričio 16 d. Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pateiktame atsakyme nurodyta, kad labiausiai tikėtina gaisro priežastis – pašalinis ugnies šaltinis. Dėl minėto įvykio Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Ignalinos rajono policijos komisariate (toliau – Policijos komisariate) buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas. 2015 m. lapkričio 19 d. draudikas kreipėsi į Policijos komisariatą dėl informacijos apie įvykio aplinkybes pateikimo. 2015 m. lapkričio 25 d. Policijos komisariato pateiktame atsakyme, be kita ko, pažymėta, kad ikiteisminio tyrimo metu nustatyta, jog pareiškėja apdraustame name nuolat negyveno, tačiau kartu su savo šeimos nariais dažnai lankėsi.

Draudikas, remdamasis pastatų apžiūros metu nustatytomis aplinkybėmis, 2015 m. gruodžio 4 d. priėmė sprendimus išmokėti draudimo išmokas už gyvenamąjį namą, tvartą, daržinę bei namų turtą, tačiau jas sumažino, vadovaudamasis Būsto draudimo taisyklių Nr. 067 (2013-01-03 redakcija, galiojanti nuo 2013-02-11) (toliau – Taisyklės), kurių pagrindu buvo sudaryta draudimo sutartis, B V dalies 1.1 papunkčiu, kuriame nustatyta, kad draudimo išmoka gali būti

mažinama arba nemokama, jeigu draudėjas nepranešė draudikui apie draudimo rizikos padidėjimą ir dėl to buvo patirti arba padidėjo draudėjo nuostoliai. Draudikas pažymėjo, kad, remiantis Taisyklių B II dalies 1.8 papunkčiu, draudimo rizikos padidėjimu laikoma tai, jeigu nuolat ilgiau nei 3 mėnesius per metus gyvenamasis būstas yra negyvenamas ir neprižiūrimas pilnamečio asmens. Draudikas konstatavo, kad aplinkybės, jog būstas buvo ne nuolat gyvenamas, turėjo tiesioginį priežastinį ryšį su draudžiamojo įvykio kilimu ir žalos dydžiu. Jeigu apdraustame pastate būtų nuolat gyvenama, gaisras galėtų būti pastebėtas laiku ir būtų užkirstas kelias tolimesniam turto naikinimui, todėl ir nuostoliai būtų mažesni, t. y. pastatai nebūtų sudegę iki pamatų.

Taip pat draudikas 2015 m. gruodžio 3 d. sprendimu atsisakė mokėti draudimo išmoką už sudegusią malkinę, motyvuodamas, tuo, kad sudegusi malkinė nebuvo nurodyta draudimo liudijime, todėl laikoma, kad ji nebuvo apdrausta ir draudimo išmoka už ją negali būti išmokėta.

2016 m. sausio 4 d. pareiškėja kreipėsi į Lietuvos banką, prašydama išspręsti tarp jos ir draudiko kilusį ginčą. Pareiškėja nurodė, kad, nesutinka su draudiko sprendimu mažinti draudimo išmoką, nes nei sutartis, nei būsto draudimo taisyklės neįpareigoja pareiškėjos įvykio metu būti apdraustame pastate, todėl aplinkybė, kad jos nebuvo pastatuose įvykio metu, negali būti laikoma draudimo sąlygų pažeidimu. Pareiškėja pažymėjo, kad apdrausti pastatai yra bendroji nuosavybė su jos sutuoktiniu, kurio gyvenamoji vieta yra deklaruota adresu: *duomenys neskelbtini*.

Taip pat pareiškėja nesutiko ir su draudiko sprendimu nemokėti draudimo išmokos už sudegusią malkinę, draudikui motyvuojant tuo, kad ji buvo neapdrausta, nes draudimo liudijime sudegusi malkinė buvo įtraukta į draudimo objektų sąrašą.

2016 m. sausio 29 d. draudikas Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi nurodė, kad, sudarant draudimo sutartį, pareiškėja draudikui nepateikė informacijos, kad draudžiamuose pastatuose yra nuolat negyvenama. Turto apžiūros akte pareiškėja savo parašu patvirtino, kad pastatuose nuolat negyvena, o tik juose lankosi dažnai. Policijos komisariato pažymoje taip pat patvirtinta informacija, kad pastatai buvo nuolat negyvenami. Administruodamas žalos bylą draudikas nustatė, kad pareiškėja paskutinę gyvenamąją vietą deklaravo adresu: *duomenys neskelbtini*. Draudikas atsiliepime pažymėjo, kad draudėjos paprašė pateikti papildomų duomenų (pvz. elektros energijos sunaudojimą patvirtinančius duomenis), pagrindžiančių faktą, kad pastatai yra nuolat gyvenami, tačiau jokių objektyvių duomenų, galinčių įrodyti, kad pastatuose buvo nuolat gyvenama, pareiškėja nepateikė. Draudikas, remdamasis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 2.12–2.17 straipsniais, pažymėjo, kad nustatant asmens nuolatinę gyvenamąją vietą turi būti taikomi trukmės, tęstinumo ir pastovumo kriterijai, todėl atsižvelgiama ne tik į viešų registrų duomenis, bet ir į visas reikšmingas faktines aplinkybes.

Išanalizavęs visą administruojant žalos bylą surinktą informaciją, draudikas, remdamasis Taisyklių B V dalies 1.1 papunkčiu, kuriame nustatyta, kad draudimo išmoka gali būti mažinama arba nemokama, jeigu draudėjas nepranešė draudikui apie draudimo rizikos padidėjimą ir dėl to buvo patirti arba padidėjo draudėjo nuostoliai, priėmė sprendimą išmokėti draudimo išmokas jas sumažinant. Vis dėlto draudikas nusprendė nemokėti draudimo išmokos už sudegusią malkinę, motyvuodamas tuo, kad sudegusi malkinė nebuvo apdraustas objektas.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Išnagrinėjus pateiktus dokumentus bei šalių paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas iš esmės kyla dėl draudiko teisės sumažinti ir atsisakyti mokėti draudimo išmoką taikymo

sąlygų.

Dėl draudiko teisės sumažinti draudimo išmoką taikymo sąlygų

CK 6.987 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja sumokėti draudimo išmoką, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Svarbu pažymėti, kad draudimo sutartimi teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti. Galiojantys teisės aktai draudikui, siūlančiam draudėjams savanoriškojo draudimo sutartis, suteikia teisę nusistatyti draudžiamos draudimo rizikos, kuri objektyviai yra įmanoma, ribas.

Vadovaujantis CK 6.38 straipsnio 3 dalimi, šalys sudarydamos sutartį privalo bendradarbiauti ir keistis informacija, draudimo sutarties šalis sieja fiduciariniai (pasitikėjimo) santykiai, todėl draudikas tiki, kad iš draudėjo gauta informacija yra teisinga ir patikima. CK 6.993 straipsnio 1 dalyje įtvirtinama draudėjo pareiga prieš sudarant draudimo sutartį suteikti draudikui visą žinomą informaciją apie aplinkybes, galinčias turėti esminės įtakos draudžiamąjo įvykio atsitikimo tikimybei ir šio įvykio galimų nuostolių dydžiui (draudimo rizikai), jeigu tos aplinkybės nėra ir neturi būti žinomos draudikui. CK 6.993 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad esminėmis aplinkybėmis, apie kurias draudėjas privalo informuoti draudiką, pripažįstamos aplinkybės, nurodytos standartinėse draudimo sutarties sąlygose (draudimo rūšies taisyklėse), taip pat aplinkybės, apie kurias draudikas raštu prašė draudėjo suteikti informaciją.

Iš šalių pateiktų įrodymų matyti, kad draudikas, mažindamas draudimo išmoką, remiasi šalių sudaryta Būsto draudimo sutartimi ir jos sudedamąja dalimi – Būsto draudimo taisyklėmis. Taisyklių B skyriaus V dalies 1.1 papunktyje nustatyta, kad draudimo išmoka gali būti mažinama arba nemokama, jeigu draudėjas nepraneša draudikui apie draudimo rizikos padidėjimą. Taisyklių B II dalies 1.8 papunktyje nustatyta, kad draudimo rizikos padidėjimu laikoma tai, jeigu nuolat ilgiau nei 3 mėnesius per metus gyvenamasis būstas yra negyvenamas ir neprižiūrimas pilnamečio asmens.

Šalių pateiktame draudimo sutarties pagrindu išduotame dokumente – draudimo liudijime – aiškiai įvardyta, kad draudimo objektas yra nuolat gyvenami pastatai. Tai, kad pareiškėja apdraustuose pastatuose nuolat negyvena, o juose tik dažnai lankosi, draudimo sutartyje nenurodyta, šis faktas, pagal draudiko pateiktą informaciją, jam tapo žinomas tik po įvykio. Pareiškėja neginčijo Policijos komisariato nustatytos aplinkybės, kad apdraustuose pastatuose nuolat negyvenama, taip pat neginčijo ir draudiko surašytame turto apžiūros akte savo parašu patvirtintos aplinkybės, kad pastatuose nuolat negyvena, o tik dažnai juose lankosi.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje ne kartą nurodyta, kad „draudimo sutartis yra rizikos sutartis, pagal kurią draudikas perima iš draudėjo nuostolių atsiradimo riziką; be to, tai yra fiduciarinė, t. y. grindžiama jos šalių didžiausio tarpusavio pasitikėjimo principu, sutartis; dėl to draudimo sutarties šalys privalo būti viena kitai absoliučiai atviros ir atskleisti viena kitai visą informaciją, kuri gali būti reikšminga šiai sutarčiai sudaryti bei jos sąlygoms nustatyti ir vykdyti“ (žr. *Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. lapkričio 17 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje UAB „Interselas“ v. UAB, IF draudimas*, bylos Nr. 3K-3-518/2008).

Draudimo sutarties, kaip rizikos sutarties, kuri grindžiama didžiausiu šalių pasitikėjimu, ypatumai lemia didesnę šios sutarties šalių pareigą bendradarbiauti ir kooperuotis (CK 6.38 straipsnio 3 dalis), taip pat didesnę atidumą ir rūpestingumą viena kitos atžvilgiu. Draudikas, sudarydamas draudimo sutartį, turi įvertinti draudimo riziką. Nustatydamas draudimo riziką, draudikas vertina draudėjo pateiktą informaciją, nes faktai, kuriais remiantis gali būti nustatyta draudimo rizika, žinomi paprastai tik draudėjui. CK 6.993 straipsnio 1 dalyje nustatyta draudėjo pareiga suteikti draudikui visą žinomą informaciją apie aplinkybes, galinčias turėti esminės įtakos draudžiamąjo įvykio atsitikimo tikimybei ir šio įvykio galimų nuostolių dydžiui (draudimo rizikai), jeigu tos aplinkybės nėra ir neturi būti žinomos draudikui. Draudikas pasitiki draudėjo atskleidžiamais faktais ir prisiima riziką manydamas, kad draudėjas nenuslėpė jokių draudžiamąjo įvykio tikimybei ir šio įvykio galimų nuostolių dydžiui reikšmingų aplinkybių. Draudėjo pateikta informacija gali lemti tiek draudiko sprendimą prisiimti draudimo riziką ar ne,

tiek draudimo sutarties sąlygas, tarp jų ir draudimo įmokos (premijos) bei draudimo išmokos dydžius.

Iš ginčo šalių pateiktos medžiagos matyti, kad visos ikisutartinės informacijos atskleidimo aplinkybės yra įtvirtintos vieninteliame šalių pateiktame dokumente – draudimo liudijime. Draudimo liudijime aiškiai nurodyta, kad draudimo objektas yra nuolat gyvenami pastatai, tačiau administruojant žalos bylą buvo nustatyta priešingai, kad apdrausti pastatai nebuvo nuolat gyvenami. Aplinkybė dėl pastatų gyvenimo nuolatinumo, remiantis CK 6.993 straipsnio 1 dalimi, vertintina kaip aplinkybė, turinti esminės įtakos draudžiamąjį įvykių atsitikimo tikimybei ir draudiko prisiimamai draudimo rizikai, todėl bet kokie minėtos aplinkybės pasikeitimai turi būti atskleisti draudikui prieš sudarant sutartį arba ją sudarius, vos tik paaiškėja nauja informacija, priešingu atveju draudikas, vadovaudamasis CK 6.993 straipsnio 6 dalimi, įgyja teisę į draudimo išmokos sumažinimą. Kitų dokumentų, kuriuose atsispindėtų ikisutartinė šalių valia, Lietuvos bankui nebuvo pateikta.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, t. y. į tai, kad Policijos komisariato pateiktoje išvadoje bei pačios pareiškėjos turto apžiūros akte patvirtinta informacija, kad apdrausti pastatai nėra nuolat gyvenami (draudimo liudijime nurodyta priešingai, kad draudžiami objektai – nuolat gyvenami pastatai), ir į tai, kad nėra pateikta duomenų, jog minėta informacija draudikui prieš sudarant draudimo sutartį būtų buvusi atskleista, darytina išvada, kad šios aplinkybės buvo esminės, apie jas pareiškėja privalėjo informuoti draudiką prieš sudarydama sutartį. Taip pat laikytina, kad šios aplinkybės lėmė draudimo rizikos padidėjimą ir žalos atsiradimą, todėl darytina išvada, kad draudikas, remdamasis draudimo sutarties sąlygomis ir pirmiau nurodytų teisės aktų nuostatomis, pagrįstai sumažino draudimo išmoką.

Dėl draudiko teisės atsisakyti išmokėti draudimo išmoką taikymo sąlygų

CK 6.987 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja sumokėti draudimo išmoką, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Draudikas savo atsisakymą mokėti draudimo išmoką už sudegusią malkinę grindžia aplinkybe, kad sudegusi malkinė nebuvo nurodyta draudimo liudijime, todėl ji negali būti laikoma apdrausta. Pareiškėja teigia priešingai, kad sudegusi malkinė yra nurodyta būsto draudimo liudijime, todėl turi būti laikoma apdrausta. Šalių pasirašytame būsto draudimo liudijime vienu iš draudžiamų objektų nurodyta malkinė (uždarojo tipo) unikalus numeris *duomenys neskelbtini*). 2015 m. gruodžio 3 d. pranešime pareiškėjai dėl atsisakymo mokėti draudimo išmoką draudikas atsisakė mokėti draudimo išmoką už sunaikintą turtą – malkinę (uždarojo tipo) unikalus numeris *duomenys neskelbtini*) motyvuodamas tuo, kad šis objektas yra neapdraustas. Atsiliepime Lietuvos bankui draudikas pažymėjo, kad pirtis (unikalus numeris *duomenys neskelbtini*), bendrajame plane pažymėta numeriu (*duomenys neskelbtini*), nėra sudegusi, o apžiūros metu nustatyta, kad sudegusi malkinė neturi unikalaus numerio ir nėra atskirai įvardyta draudimo liudijime. Iš Lietuvos bankui pateikto nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašo matyti, kad likusi nesudegusi pirtis yra pažymėta kitu unikaliu numeriu (*duomenys neskelbtini*), nei draudiko nurodytu atsiliepime (*duomenys neskelbtini*). Draudiko atsiliepime nurodytu pirties unikaliu numeriu (*duomenys neskelbtini*) pagal nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašą yra pažymėta sudegusi malkinė. Draudimo liudijime nurodytas malkinės unikalus numeris (*duomenys neskelbtini*) sutampa su nekilnojamojo turto registre nurodytu sudegusios malkinės unikaliu numeriu. Draudikas neginčijo žalos minėtai malkinei atsiradimo fakto, priešingai – pareiškėjai siūstame 2015 m. gruodžio 3 d. pranešime dėl atsisakymo mokėti draudimo išmoką pripažino malkinės sugadinimo faktą. Taigi, nors draudikas ir teigia, kad malkinė nebuvo apdrausta, tačiau Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, jog sudegusi malkinė, pažymėta unikaliu numeriu *duomenys neskelbtini*, buvo įtraukta į būsto draudimo liudijime apdraustų objektų sąrašą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 10 punktu, „draudimo apsauga – draudiko įsipareigojimas mokėti draudimo išmoką įvykus draudžiamajam įvykiui“. CK 6.1004 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta

draudėjo pareiga už draudimo apsaugą mokėti draudikui draudimo sutartyje ar įstatyme nustatytais terminais nustatyto dydžio pinigų sumą ar sumas (draudimo įmoką (premiją). Pareiškėja mokėjo draudikui draudimo liudijime nustatyto dydžio draudimo įmoką už malkinės draudimo apsaugą, todėl pagrįstai tikėjosi, kad šiam objektui draudiko bus suteikta draudimo apsauga įvykus draudžiamajam įvykiui. Įvertinus visus Lietuvos bankui pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, laikytina, kad draudikas nepagrindė savo sprendimo atsisakyti išmokėti draudimo išmoką už sudegusią malkinę pagrįstumo.

Atsižvelgiant į tai, kad šalių pasirašytame draudimo liudijime aiškiai įvardytas draudimo objektas – malkinė (uždarojo tipo) unikalus numeris *duomenys neskelbtini*), šalys pripažino šio objekto sunaikinimo faktą, o draudikas nepagrindė savo sprendimo atsisakyti išmokėti draudimo išmoką už sudegusią malkinę pagrįstumo, darytina išvada, kad draudikas, remiantis nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis bei pirmiau nurodytų teisės aktų nuostatomis, nepagrįstai atsisakė išmokėti draudimo išmoką už dėl malkinės (uždarojo tipo) unikalus numeris *duomenys neskelbtini* sugadinimo patirtą žalą.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu bei šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies patenkinti pareiškėjos N.G. reikalavimą, rekomenduojant draudikui išmokėti pareiškėjai draudimo išmoką, atlyginančią dėl malkinės (uždarojo tipo) unikalus numeris *duomenys neskelbtini* sugadinimo patirtą žalą.

2. Įpareigoti draudiką iki 2016 m. balandžio 30 d. raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Vilius Šapoka